

Z Á P I S

z 41. jednání Koordinační pracovní skupiny pro plnění Národního akčního plánu za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů v ČR.

konaného

v úterý 4. června 2019 od 10.00 na Ministerstvu zemědělství
Těšnov 17, Praha 1 v zasedací místnosti č. 101

Program:

Zahájení – Ing. František Kůst, Ing. Jitka Drozdová

1. Informace ze Stálého výboru k problematice účinných látek (RNDr. Naděžda Nováková, ÚKZÚZ).
2. Problematika ilegálních přípravků na ochranu rostlin ve světě a u nás, (Ing. Miluše Dvoržáková – CCPA).
3. Přípravky na ochranu rostlin a ochrana zranitelných skupin osob (MUDr. Zdeňka Trávníčková, CSc. – SZÚ).
4. Národní strategie řešení otrav a nelegálního zabíjení volně žijících živočichů v České republice 2020 _ 2030 (Mgr. Libuše Vlasáková, MŽP).
5. Různé a diskuse.

Vlastní program

Vedoucí odd. polních plodin 18144 Ing. Kůst uvítal přítomné, vedl jednání a seznámil účastníky s obsahem jednání. Vzhledem ke zpoždění příjezdu pí. RNDr. Novákové byly přehozeny body 1 a 2 jednání. Účastníci viz prezenční listina.

- 1. Problematika ilegálních přípravků na ochranu rostlin ve světě a u nás, (Ing. Miluše Dvoržáková – CCPA).**

Ing. Dvoržáková v rámci svého vystoupení seznámila členy KPS s:

- vývojem nelegálního obchodu s POR (přípravky na ochranu rostlin)
- výsledky šetření OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě)
- činností Úřadu EU pro duševní vlastnictví (EUIPO)
- podstatou organizovaného zločinu,

Vysvětlila postupný přerod obchodu s padělanými přípravky a jeho postupného přerůstání do zdánlivě seriózního obchodu s generiky a souběžnými POR nákupem firem, které se tímto obchodem zabývaly. Různým „přeléváním“ souběhů mezi ČS (členskými státy) se vytváří prostor pro plagiáty. Seznámila také se způsobem obchodování tak, aby se maximálně snížila možnost odhalení.

Celosvětově se vyvíjel obchod s padělkami v mld. USD následovně:

1960 0,85

2000.....27,1

2017.....68,5 (odhad)

Čím jsou složitější předpisy při povolování POR, tím je lukrativnější nahradit je plagiáty. Nejčastější cestou je tranzit z přístavů přes Německo. V POR jsou plagiáty různého typu, buď účinná látka (i snížení obsahu úč.l. v plagiátu) a špatná účinnost až neúčinnost, horším případem jsou náhrady např. rozpouštědel (mohou být i karcinogenní, teratogenní apod.).

Jak vypadá trh s falešnými souběhy? Začínají jako výrobci generik a mezi to zamíchají padělkami. U originálních přípravků, tj. původních přípravků a generik z nich odvozených tyto musí splňovat původní kritéria.

Co ukazuje na možné falzifikace? Je to například číslo šarže (chybí originální data), chybí některé další údaje aj. Rozkrýt uvedené padělkami je pro jeden ČS je neřešitelné. Proto se do akcí zapojuje EUROPOL, v rámci jeho operací např. v 11/2015 bylo za 12 dní zajištěno 190 tun padělků, o rok později za 10 dní 122 tun padělků (šlo o akce označené Silver Axe I a II). Následují akce Silver Axe III. a IV.

Uvedenou problematikou se zabývá ÚKZÚZ a OECD.

ČR připravuje zavedení tzv. 2D matrix kódů, povinnost by měla být stanovena v rostlinolékařském zákonu v roce 2020.

2. Informace ze Stálého výboru k problematice účinných látek (RNDr. Naděžda Nováková, ÚKZÚZ).

RNDr. Nováková seznámila členy KPS s novými legislativními opatřeními „Transparentnost a udržitelnost řízení rizik v potravinovém řetězci“.

- Nařízením (ES) č. 178/2002 (obecný zákon o potravinách) je nově revidováno a cílem zvýšit transparentnost EU procesů a jejich udržitelnost
- Úprava tohoto nařízení se týká čtyř okruhů:
  1. kvality a spolehlivosti studií
  2. transparentnosti EU hodnocení rizik (RA)
  3. zlepšení komunikace v oblasti rizik
  4. udržitelnosti a vůdčí úlohy EFSA
- PO nařízení o potravinách bude následně revidováno 8 dalších legislativních aktů (včetně nařízení (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh).
- Změny povedou k tomu, že veřejnost bude mít přístup prakticky ke všem studiím na nichž je založeno hodnocení rizik s výjimkou komerčně citlivých dat (v případě nařízení (ES) č. 1107/2009 je to čl. 63).
- Bude posílena úloha EFSA včetně personální a finanční složky. Členské státy budou nově reprezentovány v řídicím výboru EFSA (management board).

Účinné pesticidní látky:

- Nebylo obnoveno schválení desmedifamu a dimethoátu. V případě dimethoátu je povolení dopoužívání přípravků obsahujících tuto látku zkráceno na 3 měsíce.

Použití čl. 53 nařízení 1107/2009 – povolení pro mimořádné stavy v ochraně rostlin. EK poukazuje na porušení opakováním některých použití (řepka – Rumunsko, Litva) a připravila nařízení, kterým se zakazuje těmto dvěma státům opakování těchto použití. Pokud by tato státy pokračovaly v opakování uvedených použití, následovaly by sankce. (některé ČS tyto legislativní návrhy považují za překročení subsidiarity, tj. vměšování do vnitřních záležitostí).

Dotaz Ing. Bittner – hrozí sankce při použití výjimky k moření u cukrovky? Dr. Nováková sdělila, že zákaz pro cukrovku je nový, zemědělci by měli mít prostor pro nalezení náhrady. Z tohoto důvodu pro rok 2019 sankce nehrozí.

V případě budoucího hlasování o obnovení thiaklopridu je již známo zamítavé stanovisko EP. Rovněž MZ ČR se vyjádřilo proti tomu, aby ČR tuto látku podpořila (jedná se o reprotoxickou látku kat. 1B – splňuje vylučovací kritéria).

Ing. Minář, Ph.D. – k výjimkám, z hlediska povolování úřadu (ÚKZÚZ) jde o povolení POR, který ale nesplňuje kritéria pro povolení. Ze strany EK jde o reakci s tím, co dělá dotyčný ČS pro to, aby nemusely být výjimky vydávány?

Ing. Šreiber – připomenul, že nejsou k dispozici chemické látky azoly.

Dr. Nováková – složitě hodnocení ú.l. glyfosátu, velké množství studií (30 000 stran). Přehodnocování společně FRA, NL, SE, HU se zaměří vedle toxikologie (patrně nebude prokázána karcinogenita) Problém je stanovit jasnou definice a kritéria pro biodiverzitu.

Ing. Minář, Ph.D. – ochrana dat, důvěrnost a postup ÚKZÚZ (data, která již byla využita k povolení POR

Ing. Surovník, Ing. Ulrich – upozornil, že není POR do svazky a její význam

3. Přípravky na ochranu rostlin a ochrana zranitelných skupin osob (MUDr. Trávníčková, CSc. – SZÚ).

MUDr. Trávníčková seznámila členy KPS s problematikou přípravků na ochranu rostlin (POR) a požadavky na ochranu zranitelných skupin osob.

Většina POR na trhu jsou nebezpečné pro zdraví, jedná se o:

- 30 % POR senzibilující kůži (+ dalších 19% není sice klasifikovaných jako senzibilizující, ale obsahují senzibilující látku).
- 22 % způsobuje podráždění očí + 10% způsobuje poškození očí
- 21 % akutně toxický v kategorii 4 při požití
- 18 % karcinogenní v kategorii 2
- 16 % toxický při reprodukci v kategorii 2
- 14 % dráždí kůži
- 14 % nebezpečnost při vdechnutí
- POR s dalšími nebezpečnostmi jsou méně časté (pod 10 %). Bohužel se mezi ně řadí i POR klasifikované jako CMR 1 (v ČR t.č. toxické pro reprodukci kategorie 1B = pravděpodobný účinek pro ženy i muže), ze kterých má rezort zdravotnictví obavy.

POR mohou být ovlivněny nejen osoby, které s POR sami nakládají, ale i místní obyvatelé, obyvatelé území, resp. zranitelné skupiny, na které se příspěvek především zaměřil.

V příspěvku byly prezentovány možnosti ochrany těchto osob i s ohledem na plochy, na které se POR aplikují (od možnosti uzavřít objekt, přes ochranné lhůty pro vstup, upozornění na aplikaci, ochranné vzdálenosti apod.).

Od roku 2015 stanovuje SZÚ ochranné vzdálenosti k ochraně zdraví lidí (OV-zdraví) v odůvodněných případech, jako jednu z podmínek pro povolení přípravku. Předpokládá se, že OV-zdraví bude postupně stanovena u cca 1/3 POR, které jsou/budou uvedeny na trh či při obnovení povolení. Ve většině těchto případů se jedná o OV-zdraví 5 metrů od hranice oblasti využívané zranitelnými skupinami obyvatel. V příspěvku byly uváděny i konkrétní příklady.

Nedořešena je v ČR povinnost z nařízení (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh – čl. 31 Obsah povolení:

Odst. 4 Požadavky uvedené v odst. 2 (tj. *požadavky v povolení*) mohou zahrnovat:

„b) Povinnost informovat před použitím přípravku sousedy, kteří by mohli být vystaveni úletu aplikační kapaliny a kteří požádali o to, aby byli informováni.“

MUDr. Trávníčková vyzvala k diskuzi a součinnosti, jak tento požadavek nařízení ES uchopit a v odůvodněných případech realizovat.

V některých místech informování sousedů by mělo již nyní probíhat na základě vzájemné domluvy. Jak však řešit, když by se jednalo o jednu z podmínek pro povolení přípravku (například u toxických pro reprodukci kategorie 1B).

Nelze vyloučit, že tlak na „informovanost“ bude větší než dnes a proto je třeba otevřít diskuzi o povinnosti informovat sousedy, kteří o toto mají zájem. Současně upozornila na informace k uvedené problematice na: <http://www.szu.cz/temapripravky-na-ochranu-rostlin-a-ochrana-zdravi-zranitelnych> .

Ing. Hnízdil za ÚKZÚZ sdělil, že jak pro profesionální uživatele POR, tak pro kontrolní inspektory (ÚKZÚZ) je zásadní jasné definování hranic oblastí využívaných širokou veřejností v rostlinolékařském zákoně. Současné zveřejnění na webových stránkách SZÚ tyto oblasti vzhledem k definici rozšiřuje např. na cyklostezky, značené turistické stezky, zastávky apod. Vzhledem k tomu, že se nejedná o intravilán, může docházet k nejasnostem a zjištění, které nelze opřít o ustanovení v zákoně nelze kontrolou používání POR posuzovat jako přestupek. Stanovisko k zákonu dává příslušné ministerstvo (MZe), výklad může dát pouze soud. Přes jednání mezi SZÚ a ÚKZÚZ v roce 2018 nedošlo k objasnění všech předložených situací. ÚKZÚZ v současnosti ověřuje v rámci kontrol dodržování pokynů k použití POR spadajících svojí klasifikací pod ustanovení § 52b, odst. 3 rostlinolékařského zákona, a to zejména na pozemcích sousedících s oblastmi využívanými širokou veřejností a zastavěnými stavebními pozemky (pozemky kolem obcí sousedící s intravilánem. Nevyjasněné otázky budou předmětem jednání MZe, ÚKZÚZ, MZ a SZÚ.

Ing. Bittner tyto ochranné vzdálenosti z hlediska ochrany obyvatel doporučuje. Zemědělci mohou využít např. jako zelené pásy apod.

Ing. Ulrich – informovanost lidí , řešit systémem jako informovanost včelařů, **MUDr. Trávníčková** – jde o cca 10% POR, 13. 6. je seminář k problematice pro žadatele.

Ing. Kůst – k uvedené problematice ohledně informovanosti lidí požádal o zaslání písemných návrhů na SZÚ a pro informaci i na MZe s tím, že se další jednání NAP bude věnovat znovu této problematice. Dále uvedl, že tuto problematiku nelze spojovat s ohlašovací povinností zemědělců vůči včelařům. Navíc nepůjde o stejné přípravky (úč.l.).

Podle stanoviska MZe je třeba zvážit řešení uvedené problematiky zejména v intravilánech obcí. V extravilánech (zastávky, cyklostezky apod.) by vlastník uvedené nemovitosti, cesty apod. uvedenou problematiku řešil vyvěšením upozornění, že mohou být okolní pozemky ošetřeny POR.

Ing. Kůst k tomu uvedl, že v zahraničí viděl v těchto místech různá upozornění (tabule, cedule). Neumí si představit jak by mohli zemědělci jiným způsobem informovat „anonymní uživatele“ těchto prostor.

4. Národní strategie řešení otrav a nelegálního zabíjení volně žijících živočichů v České republice 2020 _ 2030 (Mgr. Libuše Vlasáková, MŽP).

Mgr. Vlasáková seznámila členy KPS se strukturou, přístupem a vznikem a z čeho vychází uvedená strategie včetně autorů. Uvedená strategie byla dále projednána se zástupci MZe a ÚKZÚZ a je v současné době připomínkována.

Zabývá se:

- Nelegálními otravami volně žijících živočichů.

- Dalšími způsoby nelegálního zabíjení volně žijících živočichů.
- Olověným střelivem v myslivosti a olověnými zátěžemi v rybářství.
- Pesticidy (zejména insekticidy a rodenticidy)
- Veterinárními léčivými přípravky.

Po konečném připomínkování bude k dispozici na stránkách Ministerstva životního prostředí.

5. Různé a diskuse.

Ing. Kůst otevřel diskusi k problematice hrabošů. Povoleno Stutox 2,5% úč.l (Stutox II).. k aplikaci do nor. Při výskytu středních výskytů nebyla reakce na možnosti výjimky na Stutox (volný rozhoz). Vzhledem k možné toxicitě MZe nedoporučuje výjimku. Případnou výjimku řešit až po sklizni plodin, neboť hraboš má dostatek potravy a nereaguje na přípravky. Současně upozornil na velmi pozdní monitoring výskytu hraboše polního na RL portálu – např. v okrese Kroměříž, kde je největší výskyt byla tato informace zveřejněna až 24. 5. 2019. **Ing. Blažková**, důvodem je dlouhodobá neobsazenost okresu, informace lze čerpat z monitoringu sousedních okresů. **J. Král, Ing. Ulrich** uvedli zjištění kalamitních výskytů a neatraktivnost Stutoxu II. Uvádějí také nebezpečí rezistence při snížených dávkách. **Ing. Minář** uvedl, že u Stutoxu nehrozí rezistence a uvedl způsob působení i jeho „odbourávání“ z těla usmrcených hrabošů (fosforovodík). Údaje k atraktivitě návnad (Stutoxu II) by měl mít registrant. **Z jednání vyplývá požadavek, aby ÚKZÚZ uvedenou záležitost prozkoumal a poskytl informace jak MZe (odd. polních plodin), tak i zemědělcům. .**

MUDr. Trávníčková uvedla jeho povolení rozhozem v lesních školkách a aplikací v jedových staničkách. Zmínila také existenci tzv. „hrabošního pluhu“. Podle **Ing. Mináře** informace vyplývá z původního návrhu žadatele o etiketu (zřejmě nedopatřením), který ji ale z etikety vypustil.

Ing. Kůst a Ing. Drozdová poskytli informace k Výroční zprávě NAP za rok 2018 včetně dalšího postupu.

Ing. Doležalová seznámila přítomné s jednáním ČR a Saského státu:

- Glyphosát na železnici – s tím se min. zemědělství a nezabývá a zatím nepočítají s omezením. Výsledek bude záviset na vedení (volby) s případnou snahou ponechat aplikaci v plodinách s minimálním zpracováním půdy z důvodu prevence eroze.
- DE nezakazují předsklizňovou aplikaci.

Ing. F. Kůst – Ing. Drozdová se zúčastnila jednání SUD meeting k novele směrnice 2009/128/ES a směrnici 2019/782, která stanovuje harmonizované ukazatele rizika HRI) – doplňuje přílohu IV. MZe má zprávy, že bude třeba v návaznosti na přílohu IV směrnice připravit rozdělení na přípravky obsahující mikroorganismy a chemické úč.l. a zpracovat je do příslušného právního předpisu ČR (zák. o rostlinolékařské péči).

Ing. Minář, ing. Drozdová Česká republika projevila zájem využít nabídky EUROSTAT ohledně kategorizace účinných látek do čtyř skupin (dle přílohy IV. Směrnice - 1. účinné látky s nízkým rizikem, 2. ÚL schválené, 3. ÚL schválené, které mají být nahrazeny, 4. ÚL neschválené, výpočtu baseline a harmonizovaných indikátorů rizik **HRI 1** a **HR 2** z dat, které ČR poskytla EUROSTAT v návaznosti na statistiku uvádění účinných látek přípravků na ochranu rostlin na trh podle nařízení EU o statistice pesticidů (1185/2009). Každý ČS je povinen zpracovat tento dodatek do své národní legislativy. V případě ČR bude zpracován do aktualizace NAP pro roky 2018-2022.

Ing. Blažková – co se týká směrnice 2019/723, kterou byl zveřejněn obsah přílohy IV směrnice 2009/128/ES k harmonizovaným indikátorům rizik, tak je zde uveden odkaz na čl. 4 směrnice 2009/128/ES, který se týká NAP.

V současném znění § 48a zák. o rostlinolékařské péči je uveden odkaz na Přílohu IV. směrnice 2009/128/ES. Dle vyjádření právníků ÚKZÚZ není nutné přílohu č. IV. transponovat do prováděcí vyhlášky k zákonu o rostlinolékařské péči. Bude však nutné aktualizovat NAP. K výpočtu HRI 1 a HRI 2 dle příloh směrnice 2019/722 budou využita data o množství úč.l. uvedených na trh v POR, jež byly poskytnuty EUROSTATu podle nařízení EU o statistice pesticidů (1185/2009).

J. Král – upozornil na nebezpečí rýhonosce (likviduje cukrovku v Rakousku = velké snížení výměry), je třeba zajistit výjimku na povolení např. pro thiometoxan apod. V oblastech, kde byl zákaz moření (Německo) je vývoj cukrovky cca o 10 dní pozdnější!!

Ing. Drozdová sděluje, že další jednání KPS NAP_voda se bude konat na MZe dne 11. 9. 2019 od 10,00 h. Vyzývá účastníky, aby písemně sdělili aktuální problematiku a návrhy na program na adresu Drozdové.

Zapsal: Ing. Vladimír Kupec.

Přílohy:

Falzifikace pesticidů (Dvoržáková)

Zpráva ze SUD jednání v Grange (Drozdová)

2.SUD audits (Drozdová)

Prezenční listina